

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1875 _____ Any XXXVI

BARCELONA 4 DE DESEMBRE DE 1914

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims _____ Atrassats: 20

EL DOCTOR PASTERA

—Vostès estàn bons i sans, oi?... Doncs, per precaució, es posen aquesta vacuna... i ja està!... En quatre dies a Càn Tunis!

Notícies falses

Ben bé falses, Déu me'n guard de dir que'n són. També és falsa aquesta invocació a Déu, i segurament si jo no ho fes avinent quasi ningú se'n adonaria. És que'l fet d'invocar a Déu correspon a una certesa: la de creure en Déu el qui l'invoca, i a una pseudo-certesa,—que encara no és una falsetat—la de valdre's de paraules que no s'han evaluat més que pel usatge que'n fa molta gent. És a dir, que si hi hà una falsetat condicional en qui invoca a Déu sense creure-hi, manifesta la resultància d'una llarguíssima serie de realitats expressades verament en la frase: Déu me'n guard, denuncia una creencia en uns i l'acomodació, en altres, a l'usatge corrent i acceptat sense haver de recórrer a cap mena de comprovant.

Així, les notícies que anem a reproduir són de fets que haurien de succeir si obressin justament unes causes que tenen o han tingut realitat i eficiència evidentes.

No caldria sinó que, per exemple, fossin honrats essencialment els que'n porten les apariències com un vestit que's treu a l'estar per casa, o bé que'ls progresos i la llibertat i l'art haguessin arrelat i crescut,—tal com se crida a les festes, demostracions i homenatges, que passen per una dutxa de ciutadania al bon pare de família, i li fan empassar amb l'orgull d'un civis romanus la santíssima escudella, mal que sigui rescalfada.

Notícies falses són aquí, doncs, les de fóra de temps o de lloc, o les d'altra gent. Són senzillament anacronismes, potser impertinències. Amb un tres i no res de pragmatisme, poden tornar-se noves veríssimes: figureu-vos que Barcelona i el barceloní, amb els mateixos elements inicials, han torsat l'evolució llur i ja està. Tot serà veritat. Ara anem-hi.

TEATRE CATALÀ. És un fet. La junta magna de reconstitució s'ha deixat de falornies infructuoses. Fóra lactància artificial de milers de pessetes de l'Ajuntament, per un edifici monumental. ¡Aquells «edificis monumentals» de paper esgroguet entaforats pels arxius! «Si l'alcessim el monument, que sortosament no l'alçarem,—diuen ara els personatges de la Junta—no sabríem després què ficar-hi». ¿Com nasquè el Teatre Català? Acoblant-se'ls còmics de vocació amb obres d'autors novells, desitjades i esperades per un públic fervorós, estrenades dalt d'una gorfa del carrer de l'Hospital. Doncs, apa; vinguen els còmics. De primer recollirem els darrers escamots del teatre difunt, diu que uns quants roden pels encontorns de Sans, i que'ls altres fan eixides els dissabtes i diumenges pel torrent de Cassoles. Que tornin tots a Barcelona sense por, a fer la bona feina. L'acció—que és el millor dels exemples,—suscitarà reforços, i la Companyia creixerà i es perfeccionarà tota sola; la funció crea l'orgue.

Obres? Fatalment tenen de nàixer. Els bons autors ens les faràn, sabedors de que no seràn traits al representar-les-hi. I darrera dels bons coneguts compareixeràn els bons incogneguts, que's guarden la llevor genial per no tenir on plantar-la. Ja no haurem d'envejar a la «Comédie Française». Ni farà falta manipular ovacions a l'autor arrocegat cap al proseni, enlluernat i esmaperdut. Amb el nom n'hi haurà prou per les aclamacions dels oïdors entusiasmats, que s'acontentaràn, anem al dir, fent triomfar al Guimerà sense veure'l.

Però hi aniràn els oïdors? I tall! Ja es conta amb gent per omplir la sala més gran de Barcelona. I gent granada, de tots els estaments, que per endavant s'ha compromès. Ha estat un concurs bellíssim de cooperació patriòtica. Mes de cent persones, de diferents partits i agrupacions socials

han ofert diners per a que's tiri endavant. Ah! si poguessim descloure el secret de les llistes ja replenes, quines sorpreses! Perque s'ha de dir que'ls més lliberals en donar no volen que se sàpiga. ¿Qui fóra capaç d'endevinar que un A. M. (Agustí Massana, pot-ser) catòlic de tota la vida, s'ha trobat al costat d'un E. I. (hi hà qui sospita que és Don Emiliano Iglesias) revolucionari militant?

No, no podem ésser més indiscrets. Ja vindrà el dia de l'apoteosi, i sortirà l'estol sencer dels protectors, dels padrins del Teatre Català a la plena llum de la gloria.

Mes com se treballa seriosament, per assegurar la vida excelsa del nostre teatre, la Junta que'l procrea ha pensat en prevenir remei per si és decandís. Com que tantes vegades ha caigut de la mateixa manera, i el desvergonyiment li ha allargat sempre la vida, se planeja donar carn al llop, per si se'l necessités. Al Teatre Català novíssim, que donarà funció diària, hi haurà «Dijous Bruts».

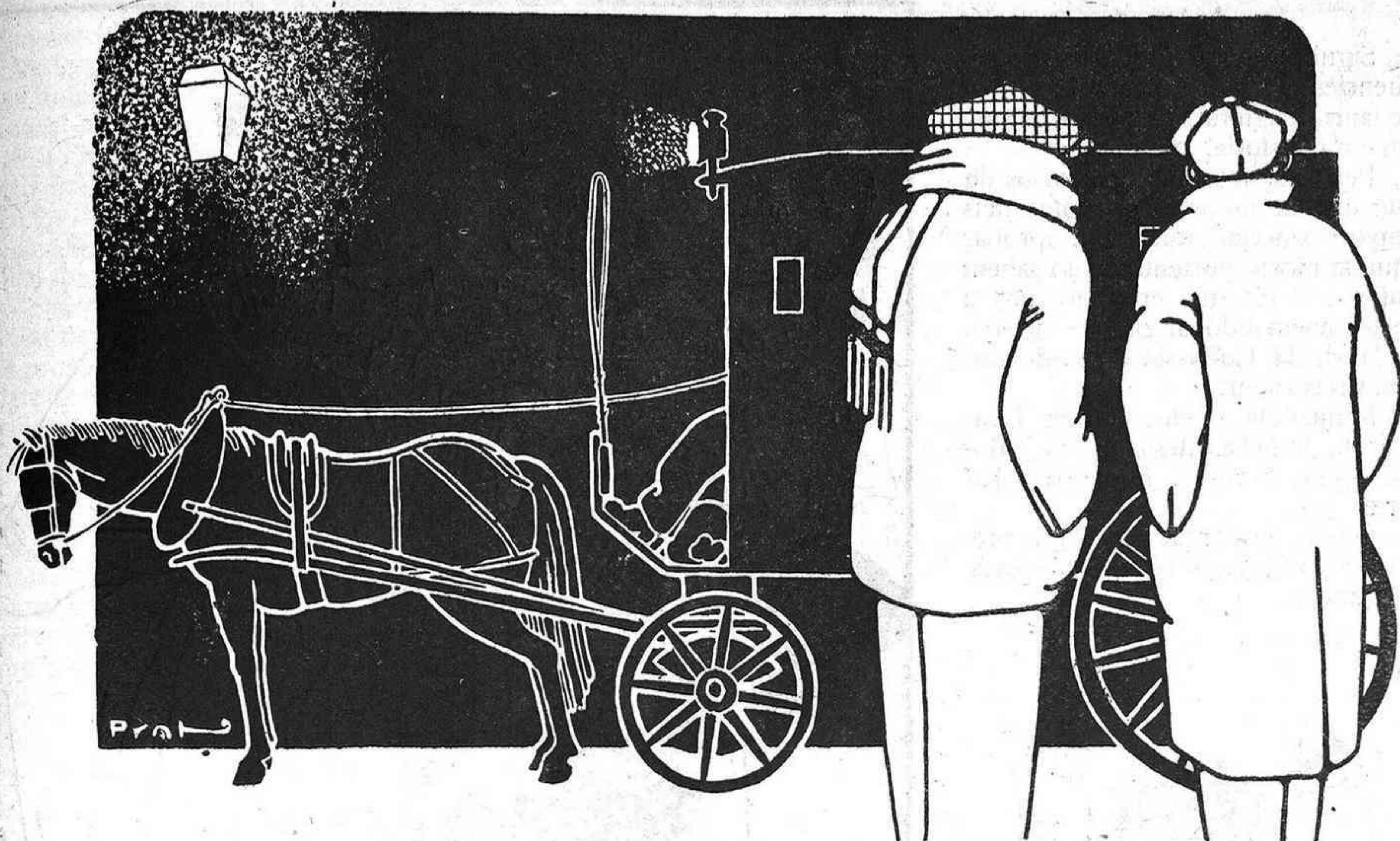
EL REGONEIXEMENT DE LA NACIONALITAT DE CATALUNYA. Solemnia sessió de la Mancomunitat Catalana. Al públic no hi havia ningú. *La Veu de Catalunya* ne treu un «nombre» extraordinari de setze planes. ¡Quina emoció al passar llista i veure que ja cobra tothom! ¡Quin «visca el regoneixement de la Nacionalitat de Catalunya segons el programa del Tivoli! Congratulacions mutues, vots de gracies, abraçades dels presidents de les Diputacions que s'escometien els uns als altres darrera de la mesa, proclamant la magna victoria, i les furies efusives s'encomanaven per tota l'històrica Sala de Sant Jordi, rusc de les abelles zumzumejantes que edificuen la patria nova, la Nació Catalana.

L'Estat espanyol ens ha fet la deixa de lo que se li havia demanat; com si s'hagués mort suicida. Obres públiques, ensenyament i educació, policia de seguretat i de netedat públiques;... ja no'n volen saber res a Madrid, «en vista» de les garanties que a Barcelona i a Catalunya sencera li han donat de saber-se regir als Ajuntaments i Diputacions. Direu que un Estat amb això sol és manco i és coix, que la policia de seguretat comporta instituts armats. Oh, sí! Però és que també està guanyat! És la victoria total! Catalunya tindrà el seu exèrcit i la seva marina. Els moços de l'esquadra seràn base del reclutament de les tropes voluntaries. Els vaixells passejaràn altre cop les quatre barres pel Mediterrani. (S'estudia una denominació oficial pel penó de Catalunya, «a fi i efecte» de fer callar als que reprenen lo de les «quatre barres catalanes» donant entenent que no han sigut ni quatre, ni barres, ni catalanes, les pessetes del nostre blassó) i altre cop de dalt dels vaixells se pescaràn peixos amb les quatre barres al llom.

Lo més notable del nou exèrcit de mar i terra serà l'unitat providencial de son distintiu: mariners i soldats portaràn ensemps l'escaienta barretina.

ELS CENT MIL'LIONS. Barcelona s'ha salvat de la malura. Els pobres propietaris que ja venien tan castigats, s'han convençut—com per inspiració sobrenatural—de llur missió salvadora, i donen sense regatejar: donen tot lo que tenen. ¿Què més se l'hi pot demanar a un ric, que ses riqueses? Fins ara donaven consells—que prou falta els feien an ells mateixos—i parers—que no tenien d'on treure, perque no sabien d'on se les havien;—i protestes—que ningú s'escoltava perque desseguida es veia que lo que no volien era pagar...—D'ara endavant se someten a qui en sàpiga més, mentres se renovi la ciutat. Les associacions «d'amos» hipotequen les cases i terrenys per a fer treure els cent mil'lions de pessetes entrats en dipòsits improductius a les banques de Barcelona. Aquests diners que no guanyen res, sinó que costen drets de custodia, reeditaràn interès segur. La gran assemblea de la plutocràcia barcelonina ha votat per un clam d'unanimitat la naixença de la ciutat nova, batejant-la amb una pluja de plata i or, trets de sota terra. Tindrem aigües pures, clavegueres que s'emportaràn els detritus urbans, escoles clares on els nens i les nenes faràn joiosa creixença espiritual i corporal, ben educats i ben menjats; tindrem carrers pulits, fi-

BARCELONA TÍFICA

—Sembla que a molts difunts els treuen de nit?
—Sí; aixís, a les fosques, la família no se'n adona tant.

nestres florides, bones olors de salut per tot arreu, menjars com cal, netedat a fòra i netedat a dins; netedat a l'escorxadó, a càl forner, a les escales, a les corts, a les cuines i a les conciències.

Tot pels pobres propietaris.

UNA CATÀSTROFE. El monument al Excm. Sr. D. Francisco de Paula Rius i Taulet, s'ha fet fonedís: així tal com està dit. El subsol del Passeig de Sant Joan fins al Cementiri Vell és un bassal d'aigües corruptes. Això tothom ho sab, no'n fa pocs d'anys. El magnífic monument deuria estar molt fonamentat damunt del aiguamoll soterrat, i a la matinada ha anat enfonzant-se ara d'una banda ara de l'altra, fins a desfer-se pedra per pedra. Una grossa gentada es contemplava amb certa temensa el pou misteriós que s'acabava d'enviar tot un monument esmicolat. ¡Qui sab, temps a venir, quines n'hauràn de dir els arqueòlegs de l'època! ¡Oh glories humanes! ¡Pensar que de la figura de l'home il·lustre, fins de les criatures avui reverenciant com al creador de «la més gran Barcelona», no'n quedarà més que una bola de pedra, lluenta de córrer per un podrimer soterrani! ¡Pensar que un savi d'aleshores serà molt capaç de «dictaminar» que'l cap de l'eminent barceloní representat a la pedra per eterna memòria, era un vulgar pom de barana!

...Ts! (aquí l'autor toca l'ase)... Bé, vaja! Com tot això és mentida, valdrà més que no'ns hi capfiquem.

J. MIRÓ

L'acabóse

Es veu que'ls nostres ínclits regidors, admirats de que encara els barcelonins no'ls hagin tret de Cà la Ciutat a puntades de peu, estàn fent tot lo possible per a que això succeixi aviat, i al efecte, la seva Comissió de Governació, en junta celebrada l'altre dia, va acceptar una moció proposant... no diríeu què?

Que, per tots els enterros que en lo sucesiu s'efectuïn, se faci pagar un impost especial, graduat amb arreglo a la següent tarifa:

Els que's facin de 9 a 11 del matí.	250 pessetes.
De les 11 fins a les 2 de la tarde.. . . .	500 »
De les 2 per amunt.	1,000 »

I al que no li agradi, que busqui on l'hi facin més barato.

* *

De manera que, després d'haver portat a Barcelona, amb la seva dessidia, una terrible epidemia que farà vestir de dol a mitja ciutat, encara tenen la frescura de volguer treure partit d'aquesta desgracia, explotant a les famílies víctimes de la ineptitud regidoresca.

Sembla talment que, prenent-se la cosa a broma, els diguin:

—Es a dir que heu tingut un mort?... Doncs, pagueu. Ja que sou tan ximplers que us deixeu... administrar per uns tranquils com nosaltres, aguanteu i calleu, que aquest és el càstic que mereixeu els tontos.

I baix aquest punt de vista, s'ha de confessar que'ls concejals tenen raó.

* * *

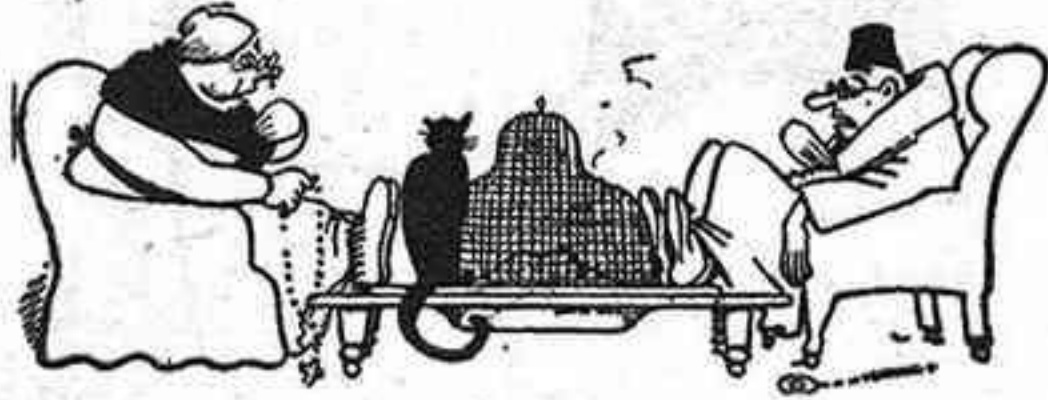
Siguin les que siguin les conseqüències d'aquesta pensada, un fet de tanta magnitud, és necessari que passi a l'Historia.

Per això nosaltres, temerosos de que quedin ignorats els noms dels senyors concejals que varen aprobar aquesta moció portentosa i no sabent quins són els que eren presents a l'acte, anem a donar els que figuren en la citada Comissió i que de moment recordem:

Muntañola, Polo, Serrat, Cuadrench, Pañella, Mesa, Muñoz, Bofill, Riera, Fortuny, Figueroa i Lasarte.

Que la posteritat els tingui presents i Sant Boi els coroní de gloria. Amén!

MITU

Ja minva

Es clar: res de lo que existeix sota la capa del cel, és etern; ni els microbis. Així ha arribat un jorn que les invasions típiques, han traspasat molt poc la xifra de cent, i la dels morts de tota mena de malures, l'exigua de 50 i pico. El senyor governador ha celebrat la millora sanitària—segons el dir d'un *reporter*, no recordo de quin diari—amb una frase profunda:

—Això, la millora, es pot atribuir a l'haver privat als barcelonins de beure l'aigua contaminada.—

Nosaltres, sempre aimants de criticar les paraules i els fets de les autoritats, aquest cop res tenim que objeçar. Alabat sigui Déu! Més val que sigui degut a lo que'l senyor governador ho atribueix, que no pas a fatitlleries de mala llei.

Si el tifus no fa com aquells personatges de comedia que *hacen que se van y vuelven*, molt s'haurà guanyat. Encara aquest hivern Barcelona pot arribar a ésser la mateixa ciutat d'hivern d'altres hiverns. Ara manca que expandim la bona nova amb suficients garanties per a desfer llegendes terribles que circulen per tot Espanya, i són cregudes com articles de fe.

A Valencia, a Bilbao, a arreu, es diu que la gent cau morta per nostres carrers, com les mosques en una habitació on s'ha fet ús dels polvos insecticides; que no hi hà prous hores al dia—contant-hi la nit—per a soteerrar els cadavres; que, en vista *de lo cual*, s'han propo-

L'OBJECTIU

—I quan el món sigui nostre, què?
—Barro!... Ens el empenyarem!

sat cementiris crematoris—i això sí que és cert;—que tot-hom fuig espaordit—també és un poc cert això;—que... penseu en tot lo que la feconda imaginació llatina pot inventar sobre una epidemia, i m'estalviareu punts i comes. Els barcelonins que viatgen no són rebuts a trets per una resquicia de misericordia, que hem d'agrair pesi a qui pesi.

Que no's queixin els hortelans; que no's queixin els confiters; que no's queixin els revenedors d'ostres, amb certificat mèdic, ni altres honrats industrials a qui els consells profilàctics, expandits aquests dies tant generosament per les fulles impreses, ha perjudicat en llurs negocis; tots tenim poderosos motius per a tirar el berret al foc. Els mateixos celeberrims propietaris urbans, a qui una disposició municipal els ha privat de l'aigua necessària a l'enveriment metòdic de llurs arrendataris, es queixen amb tanta raó i amb tanta lògica com vulguin,

però, enfront els perjudicis generals, trobem que pequen d'egoistes. Cert que, posats en el trànzit afrós d'escollir entre la mort dels *inquilinos* i l'indemnització, ells obten per lo més humà: l'indemnització. Es resignen a cobrar. Abans pagaven l'aigua *eberthiana* religiosament, i ara que no'ls en donen, no la paguen; però alguna cosa val tenir llogaters que's molesten a anar a cercar-la en les aixetes de les cantonades o en les de les màquines potabilitzadores, i si aquests llogaters—agraïts de que se'ls lliuri de la mort—segueixen pagant l'aigua al propietari, no està per demés que'l propietari sigui, encara, indemnitzat per l'ajuntament. No's pot negar que La *Cambra* de propietaris urbans, vetlla pels interessos de llurs associats, la classe més digne de compassió de les que estàn patint baix el doble poder de la pesta i de la guerra actual; el *noli me tangere* barceloní.

Afortunadament, pressentim que s'apropa la normalitat sanitària. No creiem que s'arribin a posar en vigor les enèrgiques mides proposades per alguns regidors en moments de desolació espiritual. Mides d'un alcanç enorme, un poc neronines, com la curiosa tarifa d'enterraments segons les hores, l'objecte de la qual era evitar que'ls que's lleven tart encepiguessin amb comparses

funeraries. Aquí també es tractava d'indemnització. No res menys que mil pessetes valia l'ésser portat al cementiri després de les dues de la tarde. Era un xic car, tan mateix; però, si es considera que alguna cosa val el luxe d'interrompre la digestió amb absoltes i altres manifestacions depriments, el preu no resultava pas exorbitant. Amb un impost sobre les famílies que vestissin dol, l'idea hauria restat arrodonida i el veïnat tranquil.

Què ho fa que tot lo que s'acut als homes d'iniciativa se redueixi a exigir diners? La costum devé llei i, alegres o tristos, el cobro s'imposa.

Moltes cosetes fortament sabroses, moltes intel·ligències desastrosament organitzades, molts egoïsmes que no reculen ni davant lo tràgic i molts articles de les *Ordenances* municipals, descaradament incomplets, s'han posat en evidència enfront el flagell actual.

Si aquest, com sembla, es bat en retirada, fariem santament en no parlar-ne més. Que callin els científics periodistes; que callin els subscriptors denunciants; que emudeixin els romàntics d'un civisme en fallida; els humanitaris d'ocasió; els que escriuen bé i els que escriuen malament; els que cerquen popularitat i els que cerquen negoci; els que's creuen tenir raó i els que saben que no en tenen; els del sentit comú i els del sentit pràctic.

Sols així la tranquil·litat pot renàixer aquí i el nostre crèdit a fòra.

Per a contribuir an aqueix resultat, l'humil cronista que subscriu, promet solemniament no ocupar-se més del tifus, a no ésser que'l tifus s'ocupi del cronista. Allavors, la defensa és natural.

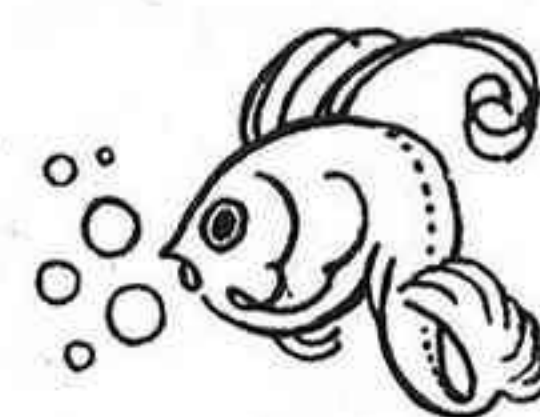
P. BERTRANA

NOU IMPOST FUNERARI

L'urbà.—Són tres quarts de dotze.. Ha de pagar cincantes pessetes!

El mort.—Ah, sí?... Doncs veniu-me-les a cobrar el dissabte, que és dia de pago!

La samarra d'en Joffre

Ja deveu sapiguer que'l generalíssim dels exèrcits francesos, el gran Joffre, és català, fill d'un poblet de la vora de Perpinyà que'n diuen Rivesaltes. Lo que pot-ser ignoreu, estimats lectors, és que aquest home extraordinari en qui té posats els ulls i el cor tot el món civilitzat, portarà aqueix hivern una samarra catalana feta amb punt de mitja per totes les dones del séu poble.

Les dones de Rivesaltes, sens distinció de edats ni d'estaments, al veure que les dames parisenes s'afanyaven en confeccionar abrigalls interiors per als soldats en campanya, han sentit com una mena d'enveja i s'han dit:—Doncs, nosaltres, entre totes, farem una samarra al nostre Joffre, que és el més gran, el més valent i el millor dels soldats de la França.

I l'espectacle no ha pogut ésser més tendre ni més commovedor: Totes les femelles de Rivesaltes, desde la nena que comença a fer ganxet fins a la vella que ja no pot enfilar l'agulla, s'han anat passant de mà en mà la samarra destinada al generalíssim, possant-hi totes una mica d'esforç i una gran quantitat de patriotisme i deixant-hi cada una d'elles un exquisit perfum de feminitat i d'amor.

La samarra d'en Joffre, que és un model de samarres, un esplèndid abrig i una obra d'art a la vegada, ja està llesta i serà enviada un dia d'aquests al quartel general de la línia de foc. Serà enviada junt amb uns sentits versos, escrits també per una compatriota seva.

Poesia sincera i llana dolça!... Hermós homenatge per a ésser ofert a un general modern com el que mana les tropes dels aliats.

En altres temps més guerrers, de militars que fossin més feres que homes, tractant-se de un generalíssim se li hauria regalat una espasa d'honor; avui se li envia una bona samarreta per a que's resguardi de les gebrades.

I estem segurs que'l gran soldat, tant ferm de caràcter, tant impassible, tant esfinx, al rebre de mans de les seves paisanes el confortable obsequi sentirà una petita esgarripança d'emoció i pot-ser deixarà escapar furtivament una llàgrima.

Les dones de Rivesaltes han tingut una bona pensada.

A un home fret com ell, l'única cosa que pot escalfar-lo és una samarreta.

PUM

Números canten

El passat dissabte *El Diluvio* va llevar-se optimista: I, noblement indignat contra *los alarmistas que, para perjudicar a Barcelona exageren les proporcions de l'ac-*

tual epidemia, publicà un vibrant article en el qual declarava formalment que *es necesario cobrar ánimo y reaccionar... a fin de no alarmar a nuestros conciudadanos*.

Molt bé!—varem pensar nosaltres.—*El Diluvio* assegura que no hi hà raó per alarmar-nos? Doncs, no'ns alarmem; que quan ell ho diu, motius deurà tenir ben fundats i ben sòlids.

Però heu's-aquí que a la tarde del mateix dia surt al carrer amb la seva edició acostumada i, al fixar la vista en la nota de les defuncions, ens quedem aterrats.

La nota portava aquest títol.

«Noticia de los registrados del dia 22 al 27 de noviembre.»

No deia *El Diluvio* si aquestes dugues dates eren *ambas inclusive*, però nosaltres, inclinant-nos a l'interpretació menys alarmant, varem voler suposar que sí.

Eren, per lo tant, sis dies que la nota comprenia. Sis dies, durant els quals, segons *El Diluvio*, hi havia hagut a Barcelona les següents defuncions:

Casats i casades.	181
Viudos i viudes.	85
Solters i solteres.	296
Nens i nenes.	130
Total.	692 morts.

O sigui, equitativament repartits, un promedi de 115 morts per dia.

* * *

Va semblar-nos que veiem visions. ¿Era això lo que les autoritats ens havien dit fins ara? ¿Era aquesta la xifra que aquell mateix matí ens havia donat *El Diluvio* al parlar-nos d'uns quaranta morts diaris?

No. Consultada l'única font d'informació que'l públic té, i que és la nota que diàriament publica *Las Noticias*, resultava que les defuncions registrades durant aquells sis dies—22 a 27 de novembre—no eren més que 510.

¿Què se'n deduïa, doncs, de'aquesta diferencia?

—Veuràs com aquest any tothom anirà negre. Serà la gran moda.
—Ja ho veig venir. I nosaltres tenir la pega de no haver-se'ns mort ningú!...

—I us deixa sols molta estona a l'Ernest i a tu, el teu marit?
—Ara sí; no veus que cada dia ha d'anar a tres o quatre enterros?...

—Ets un xicot tant parat, tant tímid... No em dius mai res!...
—Bé, dona, ja enraonaré.. Mira. et parlaré del tifus i de la guerra.

Que les autoritats no'ns diuen la veritat i que solament en sis dies ens han amagat 182 defuncions o, dit en altres termes, uns trenta morts cada dia.

¡I nosaltres que, confiats en lo que *El Diluvio* acabava de dir-nos al matí, havíem ja rebutjat tota alarma i començavem a creure seriament que això de l'epidemia era una falornia!...

Despertades, amb aquesta revelació, les nostres sospites, i recordant les manifestacions del propi diari, de que *en este tiempo todos los años hay una proporción mayor de enfermedades*, varem volguer veure lo que l'any passat havia ocorregut en les repetides fetxes—22 a 27 de novembre—i... varem quedar-nos amb un pam de nas.

Vegi's la nota que, per ella sola, diu més de lo que podríem dir nosaltres.

«Defuncions registrades l'any 1913 en els citats sis dies: 192.»

192!... I les de aquest any arriben a 692!...

Cinc cents morts més que l'any passat!...

*Eso, Inés, ello se alaba;
no es menester alaballo...*

* * *

¿Resum de tota aquesta colla de números?

Que a Barcelona moren *cada dia*, pel cap baix 115 persones.

Que d'aquestes morts, l'autoritat n'amaga, diàriament, *unes trenta*.

Que en l'espai de temps comprès entre el 22 i el 27 de novembre, o sigui *en sis dies*, han mort aquest any 500 persones més que en igual període de l'any anterior.

Que'l qui ha descobert totes aquestes enormitats, tan a propòsit per a sembrar l'alarma, és *El Diluvio*.

I que precisament se li ha ocorregut descobrir-ho poques hores després d'haver-nos assegurat que no hi havia motiu per a alarmar-se.

¿Què fem ara, nosaltres, en vista d'això?

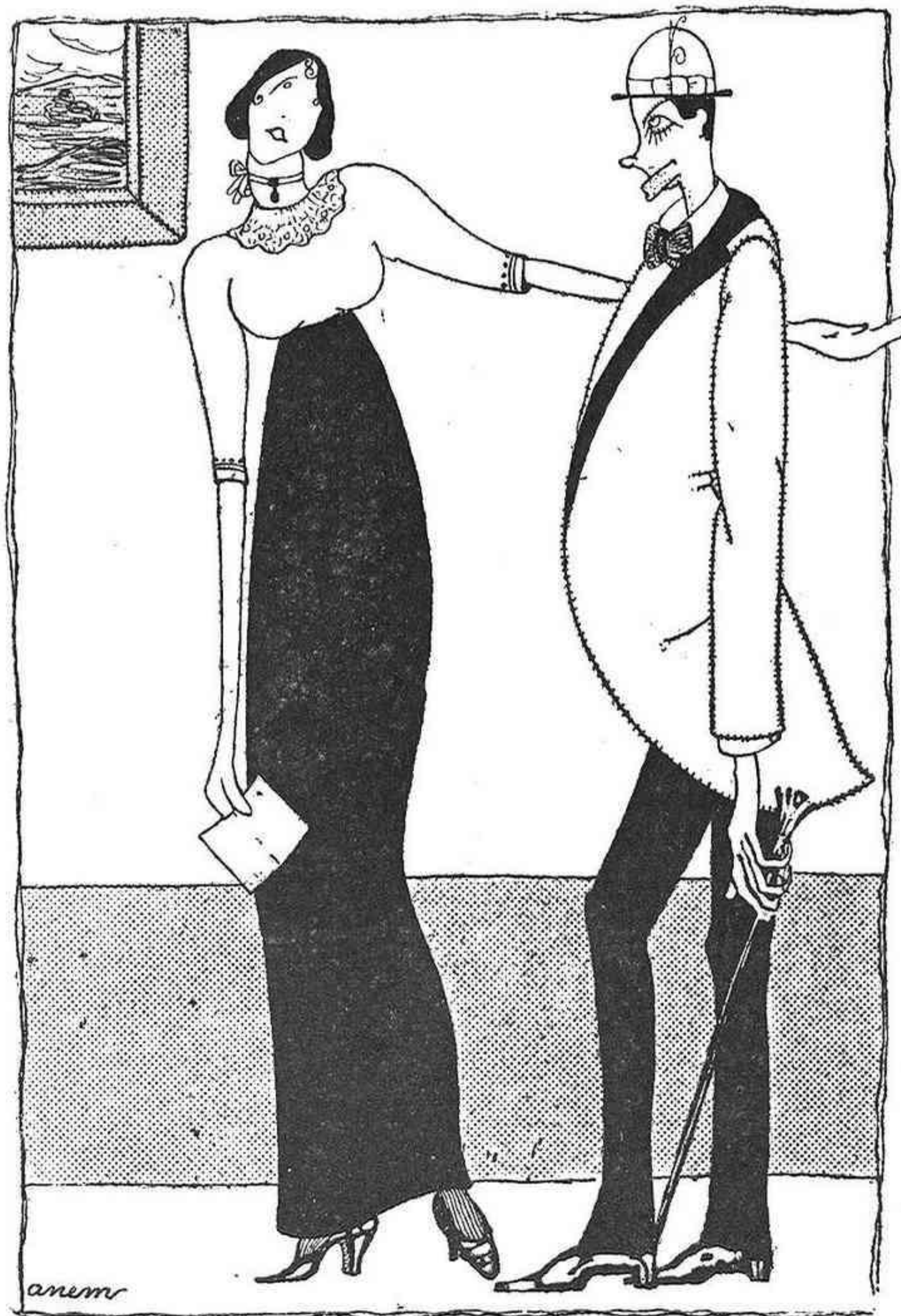
¿Ens alarmem o no'ns alarmem?

MATÍAS BONAFÉ

Lletania del vi

Sang de Déu.	Bevem-hi.
Suc de la terra.	»
Alegria dels homes.	»
Temptació de les fembres.	»
Lleminadura d'infants.	»
Pecat de vells.	»
Vi negre.	M'agrada.
Vi clar.	»
Vi dolç.	»
Vi ranci.	»
Vi verge.	»
Vi de tot color.	»

—No sé... avui em sento molt romàntic...
—Sí? Ai, pobres de nosaltres!... Vés, pren una purga i fica't al llit.

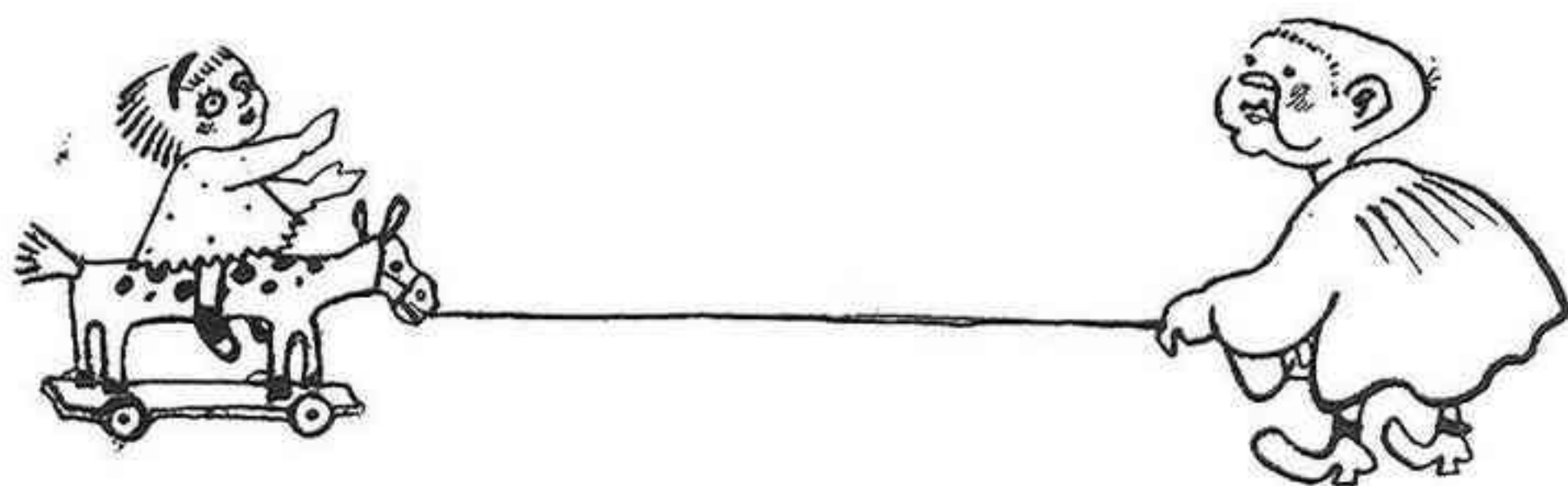

—Estic de sis ja; no ho sabies?
—No; a primera vista m'he pensat que era que havies begut aigua de Moncada.

Vi de tota mena.	M'agrades.
Adhuc vinagre.. . . .	»
Adhuc trait per taverners.	»
Quan ets jove i bulls.	»
Quan ets vell i cremes.	»
A la bona edat.	»
Corre com un riu dintre'l meu còs.. . . .	T'ho prego.
Tot jo seré encès per ton esperit.	»
Fes-me somniar.	»
Fes-me oblidar.	»
Fes-me dormir.	»
Converteix-me en nou Noè.	»
Tant se me'n fum dels nois.	»
Què'm farà que'm vegin les vergonyes si ja l'hauré perduda.	»
Beguda de sants.	Siguem-hi.
Beguda de soldats.	»
Beguda de capellans.	»
Beguda de don Joan.	»
Beguda del Diable.	»

Rega'ns el còs i et serem agraits per el plaer, la nostra imaginació florirà amb la força de la miqueta de l'aliment que'ns donguis.

Del jardí dels humoristes

L'ÀNEC DE MISTER COOK

El cèlebre carterista anglès Nik-Poti, se passejava aburrit pels voltants del superb Palau de Justícia de Londres, quan aprop d'ell se parà a parlar amb uns amics el conegut magistrat mister Cook. En mig de la conversa —que era escoltada atentament per l'hàbil timador— se adonà el recte funcionari que s'havia deixat a casa la seva valiosa cadena i el rellotge d'or.

—I a fè que no hi sé anar sense rellotje—deia tot contrariat.—Però, res, avui he sigut tan tonto que no sé com me l'he deixat a sobre la tauleta de nit...

Nik-Poti, no volgué escoltar res més. Al cap de mitja hora, trucava al pis de mister Cook i demanava per la senyora. Aquesta sortí i li preguntà què desitjava.

—Sí, miri. El séu senyor me fa venir per a que'm dongui el rellotge d'or i la cadena que diu que s'ha oblidat sobre la tauleta de nit... i com que avui no vindrà fins a la nit, li faria molta falta.

La esposa confiada en l'aplom i els detalls que sobre els objectes i el lloc on se trobaven, donava el desconegut, hi caigué de plà, i entregà lo demanat sense posar-hi cap dificultat.

Calculeu el disgust que va tenir mister Cook, a l'arribar a la nit a casa, i al enterar-se del *timo*. A l'endemà li durava encara l'enrabiada, quan entrà la minyona al menjador amb una carta i un ànec gros, blanc, que un xicot acabava de portar. Estranyat, el magistrat l'obrí (la carta) i llegí, amb l'indignació consegüent:

«Estimat mister Cook: Amb el rellotge i la cadena que ahir, la seva senyora amb la seva reconeguda amabilitat va fer la mercè d'entregar-nos, hem pogut obtenir una bonica quantitat, part de la qual la destinem per celebrar-ho amb un xèflis. Però com que no som egoïstes, volem que vostè i la seva família també'n participen, i per això li enviem aquest ànec, que esperem se servirà menjar a la nostra salut que per ara és bona (a D. g.). Aprofitem amb gust aquesta ocasió per repetir-nos, etc.»

Mister Cook s'exasperà, com ja és de suposar, al veure la burla de que era objecte, però al fi i al cap, com a bon anglès, home pràctic, determinà treure de lo perdut lo únic que podia, i donà per lo tant, ordre a la cuinera, que aquell dia per dinar fós portat a taula l'ànec curosament rostít. I ja, pot-ser, amb la salivera a la boca, s'en anà'l senyor magistrat a complir la seva obligació.

Devia faltar solament mitja hora per a la del dinar, quant compareix al domicili de mister Cook, un empleiat del Palau de Justícia, diguent a la senyora que, havent-se trobat al lladre del rellotge i la cadena, el séu marit havia donat ordre que, immediatament, li portessin l'ànec, que devia figurar junt amb les altres peses de convicció. La senyora, amb greu pesar, però confiada, entregà l'ànec cuit, durat, que despedia una oloreta excel·lent.

Al cap de poc mister Cook arribà per al dinar, i al saber la treta d'aquells murrís, va tenir tant bell disgust que per poc no s'hi queda. Es lo que ell, amargament, deia:

—D'això sí que s'en pot dir... *pagar el beure*... Mireu que encara rostir-los-hi!...

JORDI CATALÀ

ESPURNES DE LA GUERRA

Els dies que tenim algún dubte de la marxa de la guerra, ens en anem a trobar a un vell francès, amic nostre.

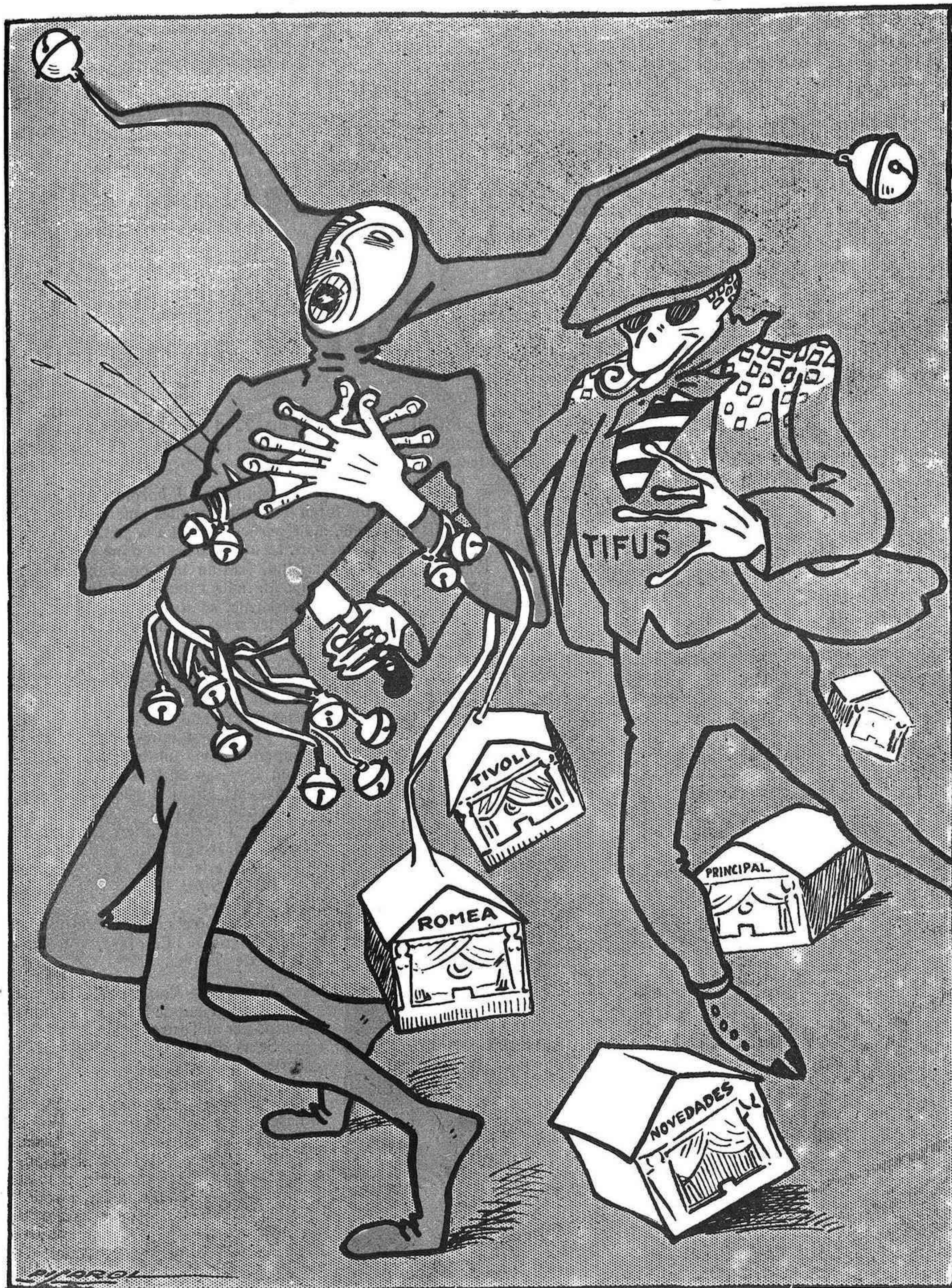
Aquest francès, és vell. Té prop de setanta anys. Es fill d'un poble del Rosselló, veï del general Joffre. Havia vingut a Espanya, cercant antiguitats pels poblets, tractant amb rectors i majordones, i havien passat per les seves mans tresors artístics i arqueològics que avui es veuen en molts museus.

Aquest francès, és magre, nirviós, cama prim, home del Pirineu. Es un català de l'altra banda, d'aquells que parlen a crits com nosaltres perdonem; és entusiasta del vi negre, de les dones blanques i de la patria; té el nas com una baioneta; té els ulls rodons com dos balins que s'haguessin clavats en una cara plena d'esquerdes com un mur vell, i porta un cop de sabre al front, com si fós una ample trinxera.

Aquest cop de sabre del front, encar que pugui semblar estrany, és lo que'ns marca, quan tenim dubtes, si guanyen els aliats o els altres, en aquesta lluita mai vista.

Aquest cop de sabre el va rebre a la guerra de l'any setanta, en aquella Alsàcia tant plorada. Aquest cop de sabre, el dúu, mostrant-lo amb el berret endarrera, com

LA MORT DEL TEATRE

El Tifus.—«Que haya un cadáver más, qué importa al mundo!»

una condecoració, i aquesta ratlla blanquíssima, sia per l'acalorament, sia per l'entusiasme o sia per corrents misterioses, que encara els fisiòlegs no saben, havem observat que marcava, tornant-se vermella o esgrogueint-se, les victòries o les desfetes que tenen els de la seva França.

Els primers dies de la guerra, quan els alemanys avançaven vers les muralles de París, el vàrem trobar i ens va dir:

—Aquests barbres tenen molta força... Han pla violat la pobre Belgîque. Sun lus llups del Nord que van afa-mats, o mos volen pasturar la França! Són malbolents! Es un gran malheur... Un altre gran malheur, però, gâre!!—I vam observar que la cicatriu se li tornava vermella, com si fós un riuet de sang que li baixés del pensament, duent-li records d'aquell any terrible.

Un altre dia el vàrem trobar, després de la batalla del Marne:

—Oh, nom de nom!—ens va cridar—lo nostre Joffre s'és ben conduit! Lus barbres reculen! Ja els van voleiant, de la nostra bella França. Be la deixaràn pla la Belgî-que. No en restarà pus ni un. Jo crêvi! Ja me puc morir, nom de nom!...—I la ferida del front, mateix que si s'anés dessagnant, se li havia tornat tota blanca.

L'haviem vist després de lo d'Amvers, i era una ratlla de carmí. El vàrem trobar uns dies més tart, i s'anava esclaritzant, lo mateix que un canal de Flandes, i cada volta aquell baròmetre fet amb la sang d'un bon patriota, ens marcava les impressions com una carta geològica!

Li vàrem fer observar, i ens va dir:

—Que no sabeu per què es això, nom de renom? Perque aquesta cicatriu me ve del cor, i el cor és de França! Una jerida a la meva França, és un cop de mall en lu meu cor; i és que a dintre hi porti souvenirs que'm van a parar a la ferida. Demà que guanyem (que no en dubti mai) aquesta ratlla s'esborrarà, i un cop borrada... vive la France!

—I els ferits d'ara?—li vaig preguntar.

—Les ferides de la victòria, sempre senyalen bon temps.—diu—Mai s'enrogeixen! La gloire no és rouge: és blanca!!!

XARAU

PRINCIPAL.—Per al dia 22 d'aquest mes s'anuncia la inauguració d'una serie de vint funcions dramàtiques a base de Xirgu-Puga.

LICEO.—Les representacions de *Il barbiere* han valgut, sinó els plens que foren de desitjar, moltes i merescudss ovacions als interprets, molt particularment a la gentil Supervia i al formidable Stracciari. La nostra paisana dona al paper de Rosina una bella excelsitut, fent-ne una creació; tant en el gest dramàtic com en el cant, ratlla a una gran altura. I del eminent baríton no cal parlar-ne; es troba ara en la plenitud de les seves facultats i és una joia sentir-lo; vocalitza admirablement i amb sobrietat; sense'l recurs dels *laticuillos* ni dels *pinyols*, amb la sinceritat dels grans artistes, sab entusiasmar a l'auditori.

Afegeixin a aquests dos elements superioríssims un baix com en Bettoni que sab on té la mà dreta, que canta amb gust i té talent musical; i un tenor discret com en Nadal; i diguin si l'èxit d'aqueix *Barbero* no pot calificar-se d'indiscutible.

—Dimarts degué anar la primera de *Parsifal*, la gran òpera sacra d'en Wagner.

Tan-de-bò el públic correspongui als esforços de l'Empresa, com aleshores de l'estrena.

ROMEA.—*Resurrexit!*... Un dia o altre havien de tornar els bons temps per al Teatre Català.

Se'ns diu amb tots el visos de certesa que dintre de poc, pot-ser abans de la pròxima Quaresma començarà al ROMEA, l'antic temple de l'escena regional, una temporada de proba i resurrecció del teatre català.

Uns benemèrits senyors disposats al sacrifici, es constituiràn en empresa i obriràn les portes, a poder ésser, amb una estrena sensacional del nostre Guimerà i comptant en cartera amb obres d'en Rusiñol, de l'Iglesies i dels millors dramaturgs de Catalunya.

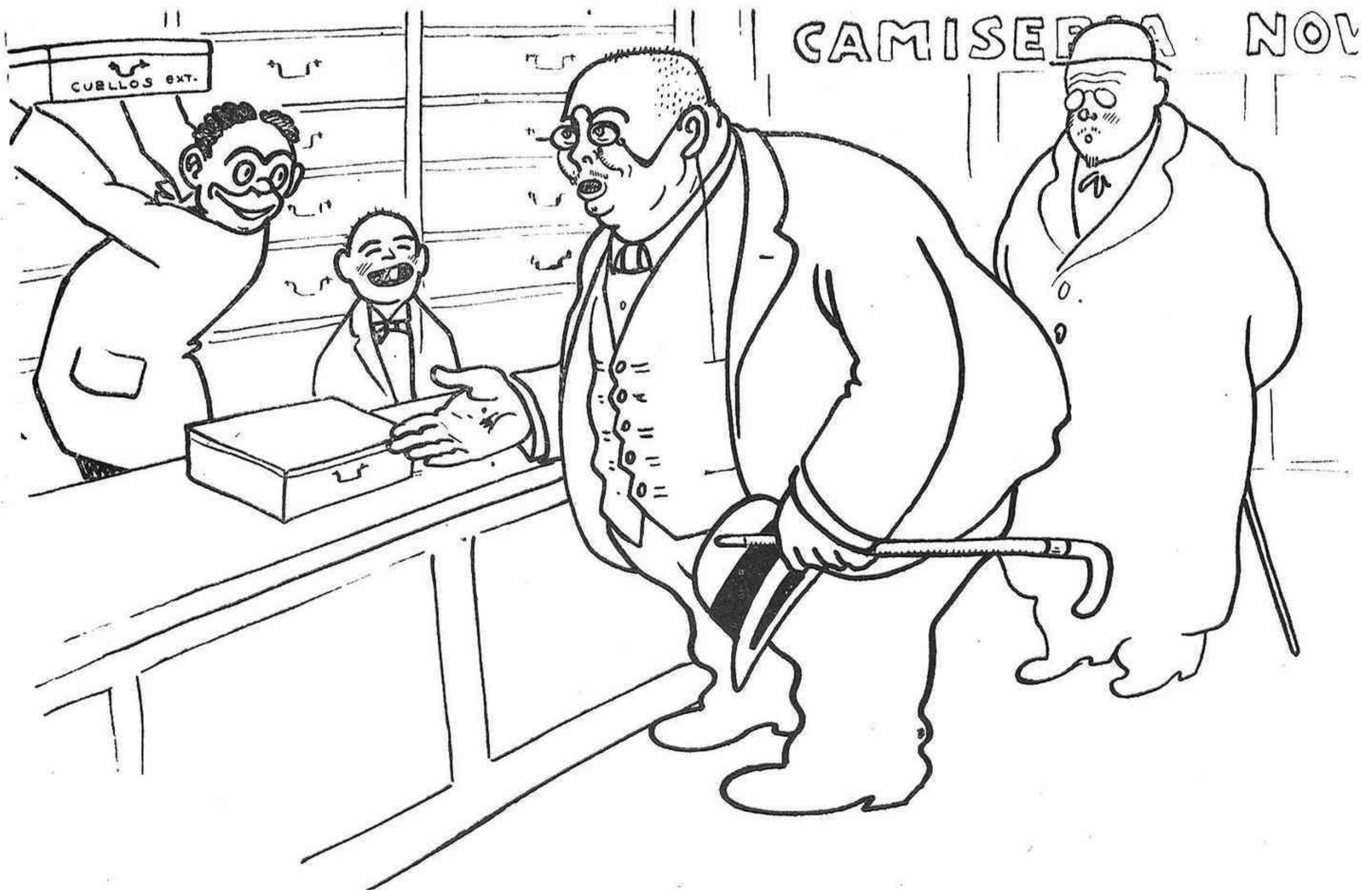
De la companyia no s'en sab res encara, però hi hà el propòsit de que sigui d'altura, escullint lo millorret dels nostres comedians que ara

A LA LÍNIA DE FOC

—Amic Von-der-Paff, ho devem fer molt malament, porque veig que fins les bales ens xiulen.

ELS ALEMANYS A BARCELONA

—Un coll de camisa vol? Quin número gasta?
—Ja s'ho pot pensar, home; el 42.

badallen entre *bolo* i *bolo*. Vèus *volàtils* diuen que'l primer actor i director serà en Jaumet Borràs, qui, en obsequi al art de la nostra terra, sacrificarà els seus projectes i les seves justes ambicions de gloria...

Per avui no's diu res més. La veritat és que això és bastant per a que'l cor se'ns obri a l'esperança de un bell resorgiment.

NOVEDADES.—*Miss Australia*, opereta en un acte dels celebrats Perrín i Palacios i mestre Vives, va complaure més per la musiqueta agradable i joganera, i per l'excel·lent interpretació, que per res més. L'argument és pobre i no té gaires recursos, d'aquí que'l llibret resulti diluït.

—Segueixen els èxits de *Maruxa* i *Colombina se salva*.

—Demà interessant reprise: *Don Lucas del Cigarral*.

SORIANO.—Si no hi hà cap contratemps, avui, divendres, s'estrenarà una altra revista d'en Joaquim Montero, amb el títol de *Monterograff III*.

APOLO.—Per a demà, dissabte, s'anuncia una estrena sensacional: *Santa Inquisición*, drama del insigne autor portuguès Dantas.

NOTES D'ART

SALÓ PARÉS.—Davant de l'escassetat de manifestacions artístiques d'enguany, és ben digne d'ésser visitada la que actualment hi hà a can Parés, en la qual hi figuren teles d'en Cardona, d'en Baixeres i d'en Soler.

El primer de dits artistes pertany a l'escola espanyola que algú ha nomenat pintura de pandereta.

Certament que en Cardona pinta gitanos, xulos, tocadors de guitarra, però més que res el seu fort són els mocadors de Manila, faldilles ramejades, vanos i demés indumentaria pròpia dels personatges esmentats.

Això vol dir que, segons el nostre entendre, l'obra veritablement seria de l'artista està en l'interpretació de les robes i dels accessoris i no en la de les figures. Les figures d'en Cardona pequen de manca de vida, malgrat intenti donar expressió a les cares i moviment als cossos. La mateixa esplendidesa de color de que fa gala en els vestits, manca en absolut en les carnacions. En els quadres d'en Cardona, lo que té més realitat, lo que sorprèn, lo que s'apodera de l'espectador, és la riquesa de matitzacions, l'esclat de llum, la força i realitat que posa magistralment en aquelles robes ramejades, plenes de coloraines, en aquelles sarrells, en aquelles sedes i en aquelles baranilles i paisatges dels vanos arcàics que sostenen les seves heroïnes.

Actualment això és lo principal dels quadros d'en Cardona. Un hom contempla això amb admiració, prescindint de qui ho porta, de la mateixa manera que al taller contemplàriem aquelles robes posades damunt d'un maniquí. No és que siguin maniquins les figures que'ns presenta l'artista; és que, comparades amb la magia que ha sabut revestir a lo altre, devenen secundaries.

Mon
Pol

DÒNA PREVISORA

- Sabs què pensava, Cebrià?
—Què?
—Que hauries de pendre un *seguro* de vida.

En Cardona és, segurament, un artista de pervenir i és probable que, estudiant, arribi a equilibrar els dos elements del seu art. I quan l'ànima llueixi en els rostres de les seves figures, podrem parlar de si s'assembla o no an en Zu-loaga.

***

En Baixeras és el mateix de sempre. Els dos retrats no'n plauen. La gran traça amb que resol els problemes de llum i de dibuix, fa d'ell lo que'n diríem *un gat vell*, però no arriba a interessar-nos. Aqueixes obres tenen de singular que'ns produeixen l'il·lusió de que les hem estat veient tota la vida. Són com aquests tipus banals que trobem pels cafès de tot Catalunya jogant al dòmino i llegint el diari. Un hi posa els ulls un moment i els aparta sense recança per a dirigir-los a una clapa de sol on hi belluga una mosca.

***

En Soler presenta uns quants paisatges pintats amb molta bona fè. Comparant-los amb els que havia exposat mesos endarrera, notem una major transparència de tons i una més gran facilitat de pinzellada. Es la seva, una pintura sincera, sense pretensions, que's contempla amb delícia, perquè porta l'agre de la terra.

ESQUELLIOTS

Per la Casa Gran ha corregut una mala notícia. Des de'l primer d'any, els senyors regidors hauràn d'anar a peu.

Motiu d'aquesta espantosa novetat?

Que'l Municipi està devent, per comptes atrassats de carruatges, la friolera de 400,000 pessetes.

En virtut de lo qual, el concessionari d'aquest servei ha dit categòricament als regidors:

—Si per tot el 31 de desembre no han saldat vostès aquesta «factureta», el dia primer de janer s'han acabat els cotxes.

I com que l'Ajuntament no la saldarà, perquè a Cà la Ciutat no hi hà un cèntim, quasi és segur que tindrem l'honor de contemplar als nostres concejals a *pata* per aquests carrers.

¿Será pot-ser per a veure si pot evitar semblant contrarietat, que l'Ajuntament ha concebut l'idea de posar una contribució als que's morin?

Tindria tota la gracia del món que lo que's cobrés pels cotxes dels morts servis per a pagar els cotxes dels *vius*.

Valent obsequi ens ha fet, el Govern de Madrid, amb les màquines purificadoras d'aigua que va deixar-nos!...

Ara resulta que la majoria d'elles no poden servir.

Les unes, perquè estan espatllades i fins els hi falten algunes peces.

Les altres, perquè són tan petites i de tan escassa potencia, que no més poden purificar una xicra d'aigua cada vintiquatre hores.

Ai, Senyor!... Sort que ara l'Ajuntament comprarà els manantials de Dos-Rius, i tot s'arreglarà en un tancar i obrir d'ulls.

La ciutat sortirà d'una vegada d'apuros.

I els «manos» que patrocinen la compra de l'aigua; també.

Un diari denuncia l'anomalia curiosíssima de que l'Ajuntament, que ha obligat a tots els propietaris a netejar els dipòsits de l'aigua, no hagi fet netejar els que hi hà en una casa, propietat del Municipi, situada al carrer de Sant Pere Màrtir.

I això l'estranya, al confrare?

Ja pot tenir per segures dugues coses:

Que l'Ajuntament ignora que'ls tals dipòsits no s'hagin netejat.

I que ni sisquiera sab que aquella casa és seva.

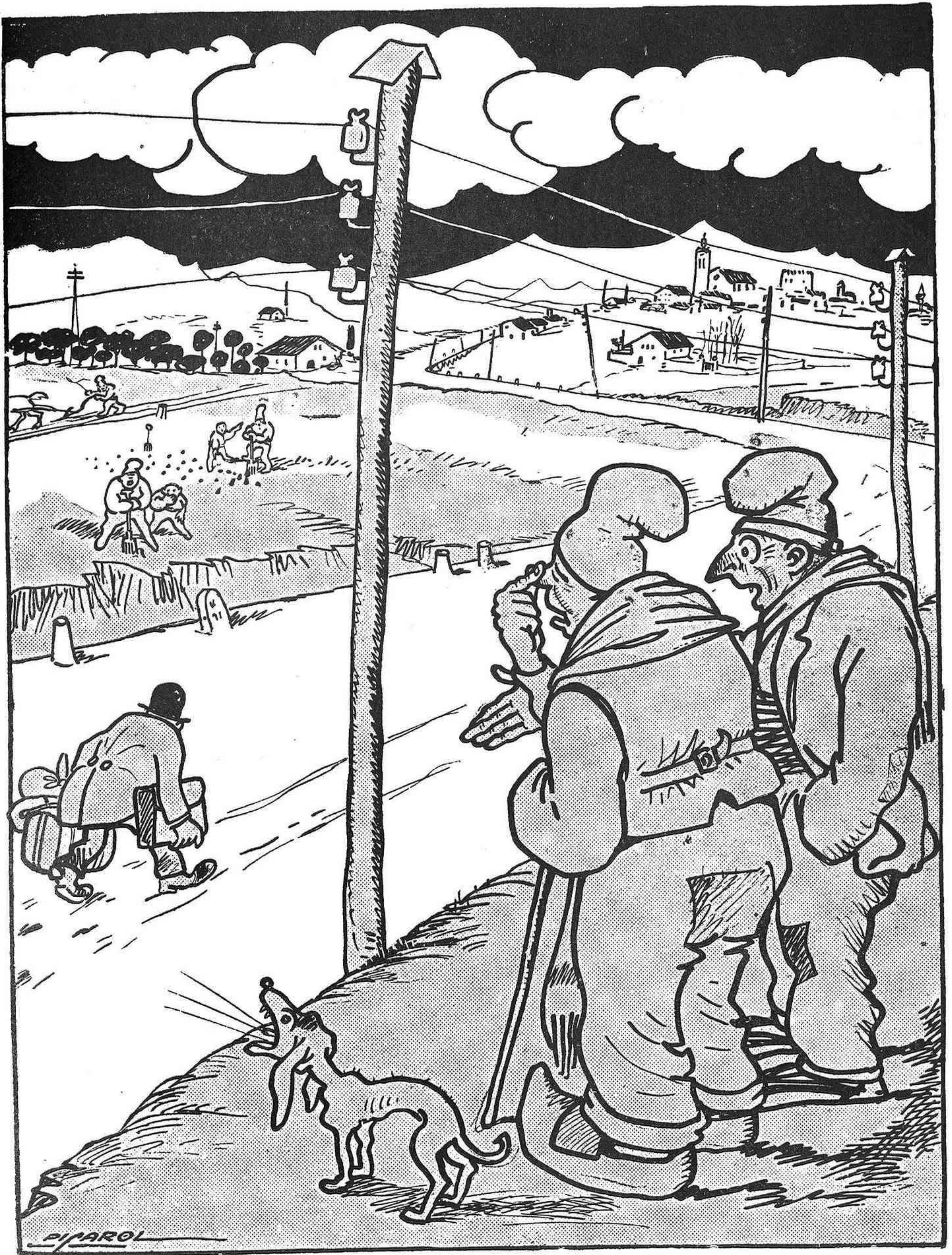
Sense el més *livido* respecte a la justícia, el senyor Alard, crític (!) musical d'*El Diluvio*, i petita sangonera municipal, insisteix en que la *Favorita* de Donizetti, és una *carrin-cloneria*.

Ja ens ho pensavem, ja. Sempre la toçuderia ha sigut la més ferma «virtut» dels necis. Veu? Nosaltres no tenim cap inconvenient en regonèixer la nostra badada al no corregir l'erro que representa la *h* regalada pel caixista an en Mozart.

Diu també el senyor Alard que ell no maneja el sabre. Si realment es així, no servirà per a defensar l'adquisició de les aigües de Dos-Rius i altres negocis de la mateixa categoria.

Per lo demés, segueixi el crític d'*El Diluvio* el nostre consell i no se'n penedirà. Deixi's de literatures, que no han

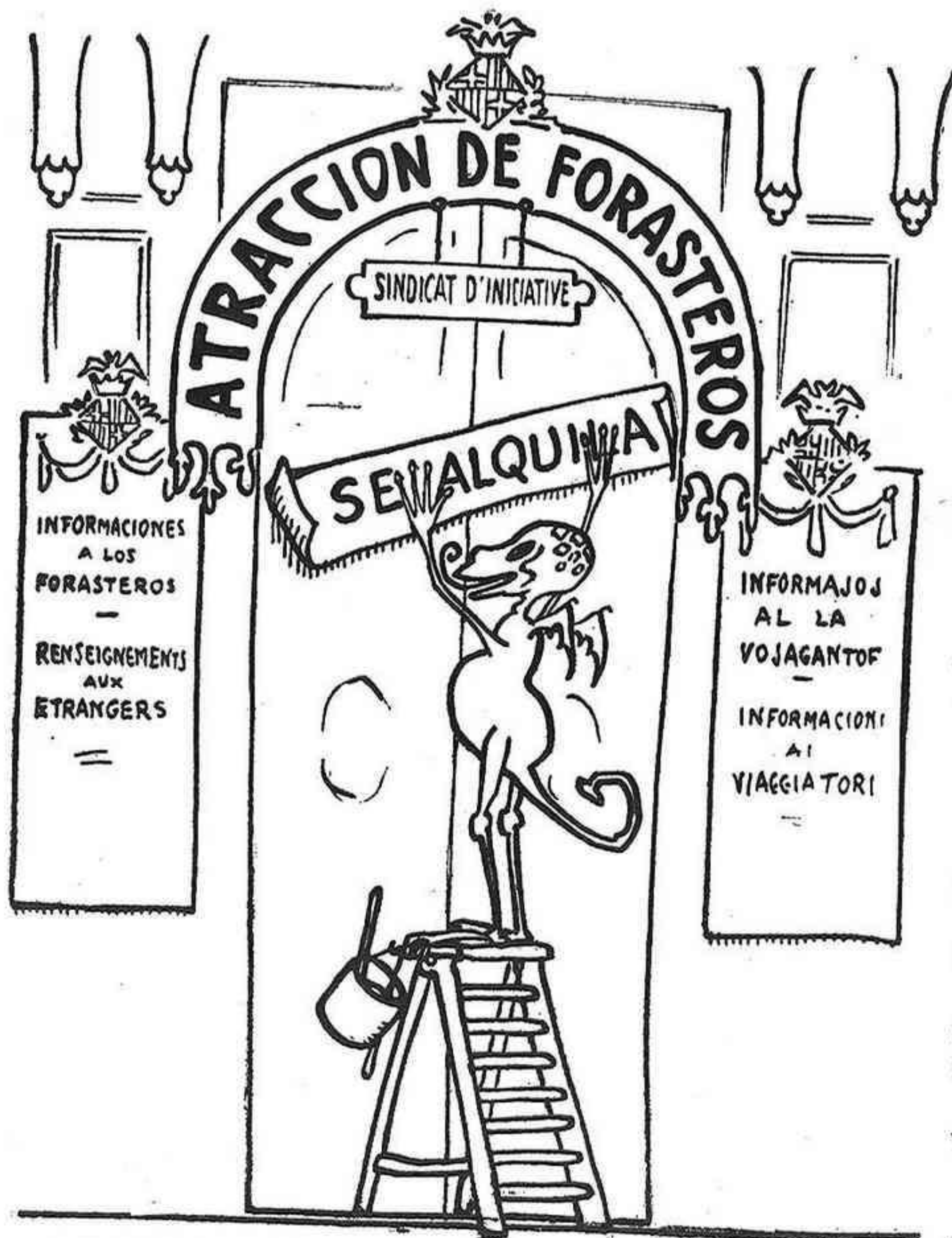

EL FUGITIU DE LA PESTE

—Tafol!... Goita-te'l, tu!... un barceloni!
—Sí, noi; es veu que encara en queden..

UNA ALTRA VÍCTIMA

El microbi.—Prou!... Acabats els forasters, s'ha acabat l'Atracció!

Ahir, dijous, va sortir a la llum del carrer el nostre calendari per a l'any 1915.

L'ALMANAC DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA que acaba de publicar-se és esplèndid a tot ésser-ho; és un và-i-tot d'intencionades caricatures i d'aixerits treballs literaris, la major part d'ells de caràcter humorístic. La coberta, deguda al genial pintor Canals és molt vistosa.

No volem entrar en detalls respecte a les firmes que avaloren el text i l'il·lustració, per a que així els causi més sorpresa. No fem sinó recomanar-los aqueix Almanac nostre, ple d'amenitat, molt propi per als convalescents de la passa... i per als que A. D. G. gosen de completa salut.

A cân Parés:

—Es bonic aquest quadro!

—T'agrada?...

—Sí. L'assumpte és hermós i el procediment molt original. Ficsa't-hi; no s'endevina ben bé si és a l'oli o l'aguai... i per als que A. D. G. gosen de completa salut.

—Deu ésser a l'aigua bullida.

Al *Dia Gráfico* tenen un fulano que escriu les «Notas de Sociedad» el qual no és pagat amb cap diner.

Ara, amb això de les morts de persones conegudes, l'home es despatxa al seu gust. I ho fa fort.

L'altre dia, amb motiu de la defunció d'una distingida senyoreta, s'enjegava de tal modo que, la veritat, si jo soc germà de la difunta, m'hi encaro i li dic:

—Escolti que s'ha volgut burlar del mort i de qui el vetlla?

—No.

—Ah? No. Doncs, tingui, per cursi; posi en ridícol a qui vulgui.

I li hauria donat dues nates.

A l'endemà en *El Dia Gráfico* haurien pogut publicar un article titulat:

BRUTAL ATENTADO

XARADA ANTIDINASCOSMOPOLITERÁPICA

Aquesta xarada nova espero que encertaran els xaradistes que van de llur enginy donant prova

Es la *prima* abric gruixut i llarg, que fa aristocràtic, i el poble més autocràtic que pel Japó fou vençut.

Es musical la *segona* i afirmació que du joia al que estimant una noia per correspondre'l li dona.

Si un *nyi* afegeixes no més davant la *tres*, sens fer brega, resulta aquell fil amb pega que estiren els sabatès.

I en fi, mostraràs llur trassa si'l *tot* trobas, que's l'autor quina comedia millor és *L'alegría que passa*.

Si amb el teu enginy actiu la xarada has acertat, deixaràs ben demostrat lector meu, que'n sabs un niu!

ANTÓN DELS ASES

sigut fetes per a ell; concreti's, amb sabre o sense sabre, a les solfes, i, esmerant-se forsa en respallar als mangonejadors de la Casa Gran, de lo qual n'hi donarà profitoses lliçons un company seu de redacció, vegi si el modest cigarret que avui se fuma a l'Escola Municipal de Musica, se troca ben aviat en una breva que tingui cara i ulls.

Higiene dels aliments a Barcelona.

L'escena a la Boquería:

—Compri'm aquest llus!... que belluga, que belluga!...

—Ca!... Miri, el que li vaig pendre ahir era passat i pudent.

—Vostè en té la culpa. Feia cinc dies que li venia oferint, i fins ahir no va volguer comprar-me'l.

Els metges segueixen opinant de molt diversa manera respecte al sistema de combatre les actuals febres típiques. Els uns dieta completa, els altres aliment; aquests diuen que'l caldo mata i subministren llet, aquells que res de llet i vinga caldo; n'hi han que estan pel vegetal, n'hi han que estan per la vacuna...

I desgraciadament quan en un mateix malalt hi intervenen distints facultatius, com succeeix en moltes cases riques; aleshores... el desastre!

Sabem de un típic que fou visitat per quatre metges.

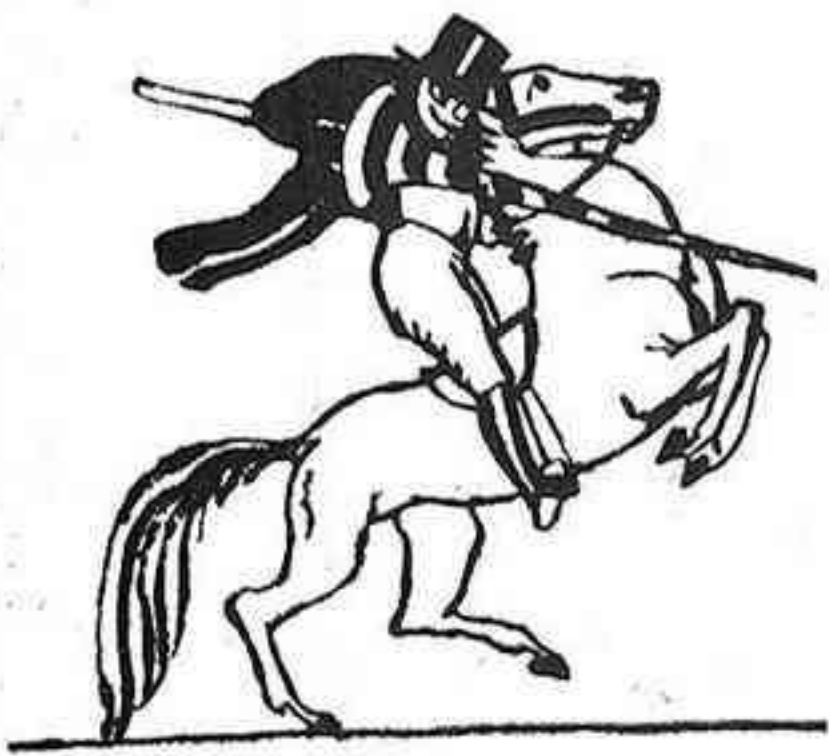
I lo pitjor és que ara s'ha mort sense tenir la satisfacció de sapiguer quin dels quatre l'ha enviat a Cân Tunis.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Ja ha sortit!
Es ven per tot arreu
ALMANAC

DE

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA
PER A L'ANY 1915

Text escullidíssim de les primeres firmes de la nostra terra
Esplèndida il·lustració

Coberta-tricromia del pintor **Canals** :: Els mesos del dibuixant **Nogués**

LA BORSA DE BARCELONA

amb la caricatura de tota la gent més coneguda, que's belluga
dintre d'aquella cèlebre casa

Caricatures de LA GUERRA EUROPEA

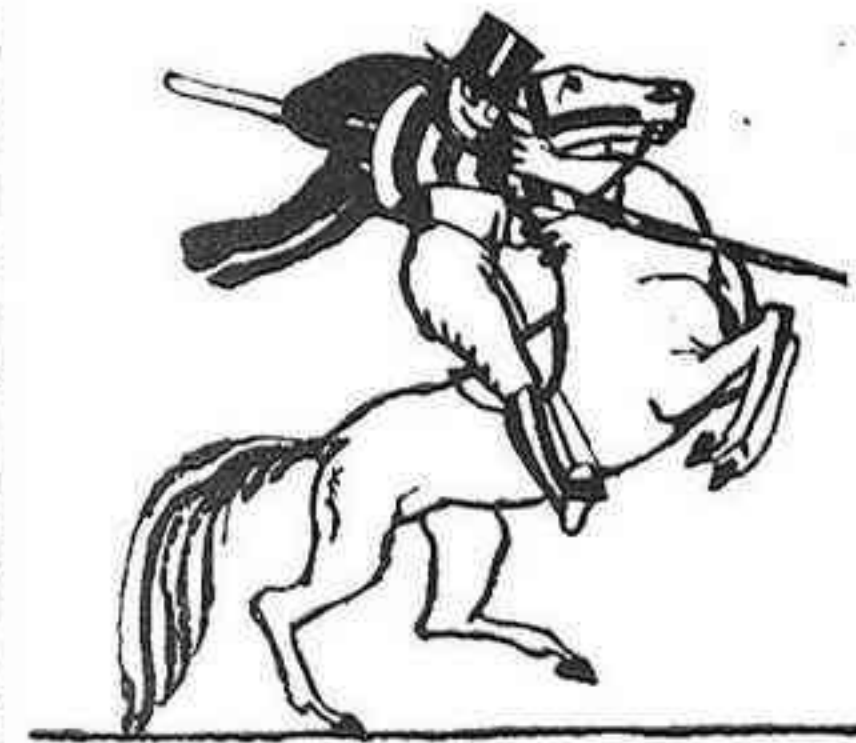
Làmines en colors

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

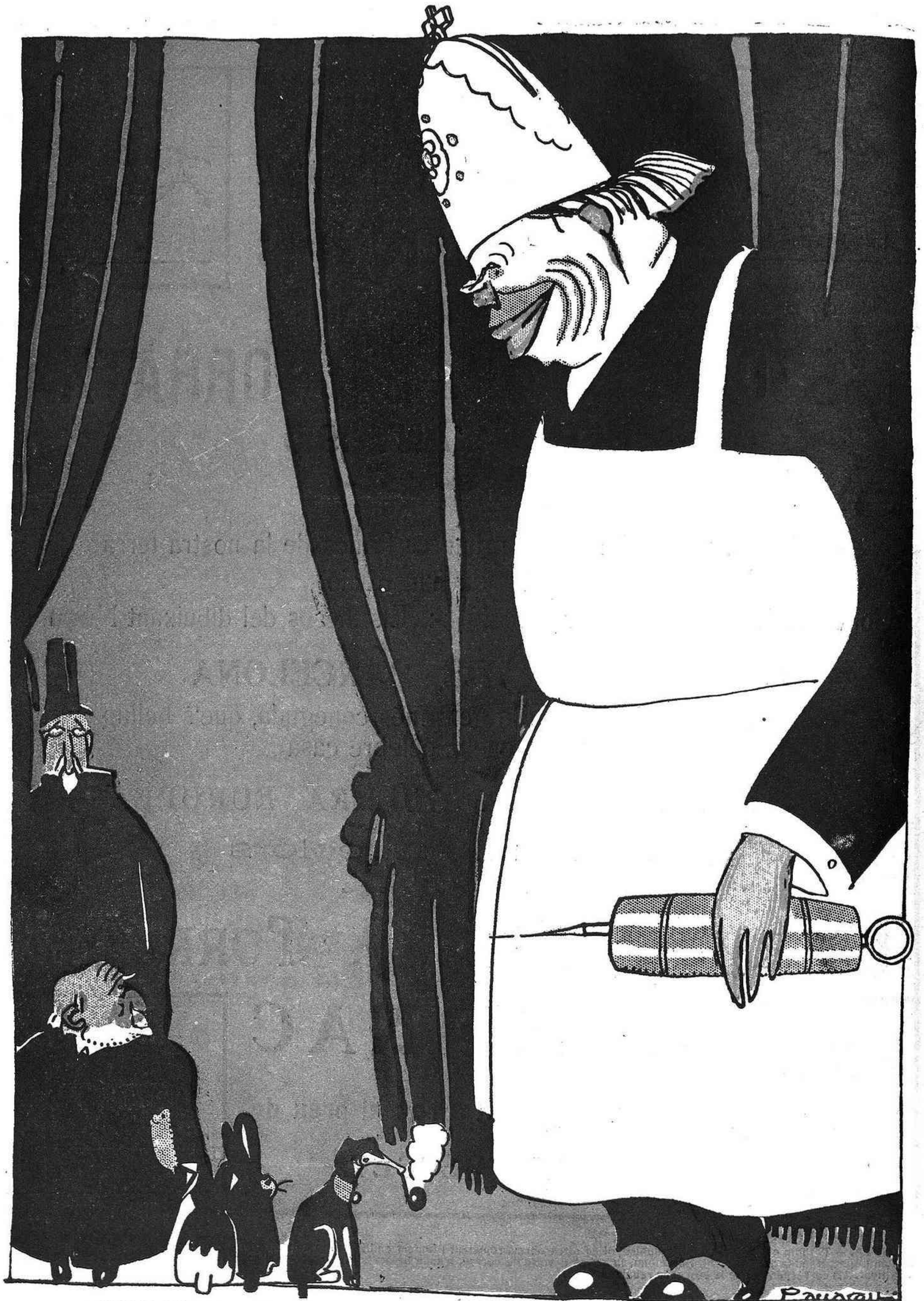
ALMANAC

es ven per tot arreu al preu de
UNA PESSETA

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

EL DOCTOR ESQUERDO, BISBE DE LA MEDICINA
(Consultas: De la una de la madrugada a las 12 y pico de la noche)

—Més hores tingues el dia
més rals m'embutxacaria!